

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE MUZICĂ ȘI TEATRU
DOMENIUL: MUZICĂ**

**REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT
CONTRIBUȚII LA ARMONIZAREA CULEGERILOR DE
FOLCLOR MUZICAL BĂNĂȚEAN. PARTICULARITĂȚI
TIPOLOGICE**

Conducător științific:

Prof. univ. dr. habil. Lucian Emil Roșca

Doctorand:

Adrian-Deneș Balla

TIMIȘOARA

2025

CUPRINS

INTRODUCERE	5
CAPITOLUL 1.....	8
ASPECTE ISTORICE ALE FOLCLORUL BĂNĂȚEAN	8
1.1. Contribuții la transcrierea și publicarea folclorului	8
1.1.1. Modelul propus de către Béla Bartók	9
1.1.2. Modelul propus de Institutul de Folclor din București	13
1.1.3. Modelul propus de către Paula Carp	13
1.1.4. Contribuție personală la conturarea unui model de notație muzicală.....	15
CAPITOLUL 2.....	19
PERSPECTIVE INOVATOARE ÎN CERCETAREA, CULEGEREA, NOTAREA ȘI	
ANALIZAREA FOLCLORULUI MUZICAL	19
2.1. Centralizator al melodiilor și jocurilor tradiționale românești din Banat.....	19
2.2. Tehnici moderne de analizare a folclorului muzical	30
2.2.1. Analiza formei de undă	31
2.2.2. Analiza spectrală	35
2.2.3. Spectru FFT (Fast Fourier Transform)	37
2.2.4. Detecția oneset-urilor și Analiza deviației temporale (Microtiming Deviations)	
.....	38
2.2.5. Analiza RMS.....	40
CAPITOLUL 3.....	42
FOLCLORUL MUZICAL BĂNĂȚEAN - CARACTERISTICI STRUCTURALE	42
3.1. Tipologie și diversitate în repertoriului instrumental – delimitări zonale	42
3.1.1. Zona de câmpie a Banatului.....	47
3.1.2. Zona de deal a Banatului.....	60
3.1.3. Zona de munte a Banatului	65
CAPITOLUL 4.....	71
ARMONIZAREA MUZICII TRADIȚIONALE DIN BANAT	71
4.1. Cadențările melodiilor în spațiul etnofolcloric bănățean	72

4.2. Formulele metro-ritmice de acompaniament utilizate în spațiul etnofolcloric bănățean ale melodiilor încadrate în sistemele distributiv și aksak	76
4.2.1. Formulă restrânsă de acompaniament – mai nouă.....	79
4.3. Terța utilizată în muzica tradițională din Banat – studiu de caz.....	81
CAPITOLUL 5.....	86
REPERTORIUL ASIMILAT DIN FOLCLORUL ETNIILOR.....	86
DIN BANAT ȘI DIN FOLCLORUL MUZICAL DIN ȚARĂ	86
CAPITOLUL 6.....	94
CULEGEREA, TRANSCRIEREA ȘI PRELUCRAREA FOLCLORULUI MUZICAL DIN BANAT.....	94
6.1. Corpus de melodii culese și notate în urma cercetărilor efectuate	99
CAPITOLUL 7.....	110
EVOLUȚIA FOLCLORULUI MUZICAL DIN BANAT	110
7.1. Studiu de caz. Stadii de dezvoltare a liniei melodice	110
7.1.1. Stadiul întâi de aranjament.....	113
7.1.2. Stadiul al doilea de aranjament	114
7.1.3. Stadiul al treilea de aranjament	115
CAPITOLUL 8.....	118
ARANJAMENTE MUZICALE ȘI ORCHESTRAȚII.....	118
8.1. Aranjamente muzicale tradiționale	119
8.2. Aranjamente muzicale pentru orchestre populare.....	174
8.3. Prelucrări corale	226
8.4. Prelucrări pentru cor și formație orchestrală.....	230
CONCLUZII.....	239
BIBLIOGRAFIE	241
LISTA ILUSTRĂȚIILOR - SURSE	244
ANEXE	248

REZUMAT

Prezenta teză de doctorat reprezintă o temă de actualitate dar și o necesitate urgentă de salvagardare, având în vedere percepția actuală asupra folclorului pe care societatea o are, îndreptățită fiind de procedeele prin care se exploatează folclorul în zilele noastre. Pornind de la culegerea folclorului muzical, există mai multe căi prin care putem immortaliza realitatea de pe teren, personal alegând să utilizez metoda înregistrării audio și video cât mai calitative, cu două device-uri concomitent, tehnologia actuală permițându-ne să realizăm cât mai profesional procesul de transcriere ale materialelor culese. Una dintre cauzele denaturării folclorului muzical îl reprezintă și notațiile existente care de multe ori au fost realizate simplist, scolastic, fiind transcris doar scheletul melodiei, nu și elementele de ornamentație în integralitatea lor, ba chiar simplificând formulele metro-ritmice, în cazul textelor poetice acestea fiind notate în conformitate cu vorbirea gramaticală, neexistând astfel graiul specific fiecărei subzone sau localități în care s-au realizat culegeri. Toate acestea reprezintă o cauzalitate a îndepărtării de la rădăcinile strămoșești, producțiile contemporane în ceea ce privește muzica populară îndepărtându-se tot mai mult de la soriginte, tocmai din cauza lipsei materialelor viabile.

În primul capitol am prezentat metodele de cercetare utilizate de către cercetători, muzicologi și institute de folclor, dar și modelul de cercetare propus de către mine, completând astfel cu elemente de actualitate modalitățile de cercetare și transcriere ale folclorului muzical, exemplificând fiecare simbol și explicând efectul pe care îl are în cadrul melodiei. În cadrul capitolului doi, am prezentat un prototip pe care l-am denumit *Centralizatorul melodiilor și jocurilor tradiționale românești din Banat*, ceea ce se dorește a fi un proiect derulat pe o perioadă foarte mare de timp, prin care mi-am propus să notez variantele (variațiile) melodiilor din repertoriul folcloric bănățean. În cadrul celui de-al doilea subcapitol (2.2.), am realizat o serie de analize digitale unor fragmente și sunete muzicale, demonstrând prin aceasta posibilitățile și beneficiile utilizării noilor tehnologii în studierea folclorului muzical până la nivelul micro-acustic, eficiența măsurării formelor de undă și ale distanțelor exacte dintre note, studiind astfel orice modificare structurală care printr-o simplă notație pe partitură nu le-aș fi putut identifica. În capitolul trei am delimitat categoriile de jocuri întâlnite în spațiul bănățean în cele trei mari zone etnografice: câmpie, deal și munte, exemplificând melodia fiecărui joc și prezentând o succintă descriere a acestuia, precum și forma de acompaniament (după caz).

Pentru a cristaliza elementele care definesc folclorul muzical bănăţean, de la cadenţările realizate în specificitate cu caracterul zonal (în subcapitolul 4.1.), la formulele de acompaniament tradiţionale (în subcapitolul 4.2.) şi până la terţa utilizată în muzica tradiţională din Banat (în subcapitolul 4.3.), am prezentat în cadrul capitolului patru câteva melodii cu interpretările pe care le-am identificat pe teren, în cadrul diferitelor formaţii şi în sursele audio/video (imprimări din fonotecă).

Repertoriul asimilat din folclorul celorlalte etnii din Banat şi din folclorul muzicii din ţară reprezintă o cunoaştere îndeaproape a structurilor comune şi variantelor unor melodii din Banat care provin din diferite schimburi culturale de la celelalte etnii conlocuitoare, fiind bine cunoscută buna convieţuire a acestei mari diversităţi pe care o reprezintă această parte a ţării. Prin urmare, în cadrul celui de-al cincilea capitol am comparat melodiile pe care le-am cules şi cele pe care le-am identificat ca fiind comune atât în folclorul românesc, cât şi în cel bulgar, sârbesc sau maghiar.

În cadrul capitolului şase am introdus un corpus de melodii culese şi notate în urma cercetărilor efectuate, care reprezintă doar o parte din melodiile pe care le-am cules în cercetările de teren. Din considerente de încadrare într-un format eficient în ceea ce priveşte numărul de pagini, din dorinţa de a prezenta toate elementele pe care mi le-am propus în prezenta lucrare, dar mai cu seamă, din cauza procesului minuţios prin care fiecare element trebuie notat până când transcrierea pe care o realizez pe partitură devine una şi aceeaşi cu interpretarea informatorului, o parte din melodiile culese se află şi la momentul finalizării tezei de doctorat în proces de notare, cel mai probabil urmând a reprezenta un material prin care voi continua prezenta cercetare ştiinţifică-doctorală cu finalitatea unui nou volum în care să includ toate aceste melodii. Studiul de caz pe care l-am realizat în cadrul capitolului şapte prezintă cele trei stadii de aranjamente care se pot realiza unei linii melodice.

Capitolul opt, cu o pondere semnificativă în ceea ce priveşte armonizarea melodiilor pe care le-am cules şi transcris, dar şi cele pe care le-am extras din culegerile de folclor muzical pentru a le prelucra, reprezintă apogeul prezentei teze de doctorat. Dacă în primele capitole am inclus elementele teoretice ale interpretării, în acest capitol am realizat o selecţie a unei mici părţi de materiale muzicale pe care l-am armonizat şi orchestrat, această parte reprezentând de fapt o noutate şi o necesitate în domeniul folcloristicii bănăţene.

Am ales să includ în prezenta cercetare doctorală aranjamentele muzicale ale unei părţi relativ restrânse din melodiile pe care le-am cules, optând pentru armonizarea repertoriilor pe care le-am regăsit în culegerile de folclor, întrucât consider că şi aceste repertorii ar trebui să fie redescoperite de către publicul larg şi să-şi reimpregneze muzicalitatea autentică care

exprimă trăirile și sentimentele generațiilor trecute. În zilele noastre ne confruntăm cu o reală problemă în ceea ce privește autenticitatea actului artistic sub orice formă; fie că este vorba despre muzică tradițională (aproape inexistentă), muzică din repertoriul orchestrelor de muzică populară sau creații corale (pe voci egale). În prima parte a tezei de doctorat am explicat și am exemplificat formulele de acompaniament, stilul de armonizare și instrumentele utilizate în fiecare subzonă a Banatului fiindcă am constatat faptul că nu există materiale care să ne ghideze cum ar trebui să armonizăm sau să acompaniem o melodie din folclorul bănățean, cu atât mai puțin știmate cu aranjamente muzicale. Prin urmare, partea teoretică pe care am expus-o în prima parte a tezei nu ar reprezenta o finalitate a cercetării științifice doctorale fără acest ultimul capitol care conține aranjamentele muzicale pe care le-am realizat. Chiar dacă teza este axată pe repertoriul instrumental, am selectat doar câteva exemple din repertoriul vocal, deoarece există o legătură perpetuă și indispensabilă între cele două genuri, iar dacă ne gândim la faptul că mișcarea corală din Banat din prima jumătate a secolului al XX-lea a reprezentat o identitate a Banatului prin numeroasele coruri care au existat, motivația este de la sine înțeleasă, considerând că și această tradiție corală ar trebui revalorificată. În ceea ce privește textul poetic (în cazul melodiilor vocale), cercetarea a însemnat și identificarea vorbirii dialectale și transcrierea acestora în funcție de specificitatea fiecărei localități în parte, întocmai cum este graiul locului.

Consider capitolul opt ca fiind cel mai însemnat segment al cercetării doctorale, reprezentând și unele aspecte mai inedite precum diferite stiluri de armonizare practicate izolat, doar în unele localități. Motivația unei selecții riguroase și responsabile ale materialelor pentru realizarea aranjamentelor muzicale provine din dorința de a evidenția atât melodiile cele mai reprezentative și arhaice pe care le-am cules – cele mai inedite, cât și starea în care se regăsesc transcrierile pe partitură pe care le-am extrase din colecțiile de folclor, adesea identificându-le ca fiind slab ornamentate, scrise destul de simplu sau, în cazul pieselor vocale, textele poetice fiind transcrise în forma literară a limbii române, graiul bănățean fiind inexistent (ultimul caz necesitând o cercetare a dialectologiei localităților indicate în partitură și chiar deplasarea în locația respectivă pentru a restaura textele poetice).

Prezenta cercetare științifică a însemnat o modificare constantă din punct de vedere structural, fapt datorat descoperirilor continue care au survenit în urma cercetărilor de teren și informațiilor pe care le-am descoperit treptat, fapt ce necesită realizarea mai multor cercetări pe parcursul anilor. Momentan, cercetarea pe care am demarat-o înaintea începerii studiilor doctorale se va concluziona prin prezenta teză de doctorat, dorind a fi doar o primă etapă, respectiv un prim volum care să reflecte și să explice pe cât posibil complexitatea creațiilor

muzicale tradiționale din această parte de țară. Teza de doctorat intitulată *Contribuții la armonizarea culegerilor de folclor muzical bănățean. Particularități tipologice* a reprezentat o continuă evoluție a conținutului redactat, datorită culegerilor de pe teren pe care le-am efectuat, materialelor și informațiilor culese de la informatori, toate acestea trebuind a fi încadrate și sistematizate corespunzător, verificând totodată veridicitatea tuturor surselor disponibile până în momentul de față și comparându-le. Situația pandemică și chiar cea post-pandemică a fost resimțită și în activitățile de cercetare de pe teren, fiindu-mi îngreunată accesibilitatea culegerii; e de înțeles reticența unora dintre localnici. Avem speranța ca odată cu trecerea timpului să putem ajunge mai ușor la informațiile și materialele pe care informatorii ni le vor pune la dispoziție prin interpretările atât de valoroase pe care le realizează. Am reușit să colectez și să imprim materiale foarte importante pe care le-am notat pe partituri ulterior în detaliu, căutând ca prin toate mijloacele accesibile să realizez o transcriere cât mai fidelă a materialelor audio/video, fără a neglija nimic din structurile, stilurile interpretative, articulațiile, ornamentațiile, tempourile și toate indicațiile care sunt interpretate de către informatori.

Un prim pas important și foarte util pe care s-a bazat întreaga cercetare științifică a fost realizat parțial încă de la finalizarea primului raport doctoral, încadrările melodiilor fiind realizate în cadrul subcapitolului 3.1. *Tipologie și diversitate în repertoriului instrumental – delimitări zonale*, clasând tipologic toate categoriile regăsite în spațiul bănățean, fapt ce este imperios necesar, având în vedere faptul că situația nu a fost atât de explicită de-a lungul anilor din acest punct de vedere, îndeosebi în zonele de câmpie și de deal. Putem constata că și în momentul de față ne confruntăm cu problemele în ceea ce privește delimitările categoriilor de melodii, existând confuzii și contopiri precum este Sorocul și Budaica, Sorocul și Ardeleana pe trei pași, Pe picior și Brâul, exemplele fiind mai multe. În prezenta lucrare am reușit delimitare și încadrarea tipologică corespunzătoare ale categoriilor, realizând descrierile specificităților fiecărui dans în parte, fapt ce consider că va stopa accentuarea fenomenului de contopire a melodiilor pentru a nu ajunge în viitor să identificăm o restrângere la doar câteva categorii de jocuri, fapt ce poate fi observat și în momentul actual în practicile interpretării muzicii populare din Banat. După cum am prezentat și în cadrul tezei de doctorat, *Centralizatorul melodiilor și jocurilor tradiționale românești din Banat* care va fi un proiect pe termen lung, va cristaliza mult mai bine toate aceste probleme cu care ne confruntăm în momentul de față, clarificându-le și redând fiecărei categorii particularitățile, denumirile și caracterele originale și originare, proces atât de necesar în folclorul muzical bănățean, precum și în folcloristica și etnomuzicologia românească.

Pe parcursul anilor în care am cules melodii și materiale folclorice muzicale de la informatori în urma cercetărilor de teren, am constatat că există o mare necesitate de a reactualiza o mare parte a informației legate de folclorul bănățean, atât în ceea ce privește încadrarea corectă din punct de vedere tipologic a melodiilor și transcrierea exactă a materialelor culese – fapt de care m-am ocupat în ultimii ani, cât și armonizarea, realizarea aranjamentelor muzicale, prelucrărilor și orchestrațiilor într-un manieră tradițională care să cuprindă toată specificitatea subzonei sau a localității de proveniență de unde s-a efectuat culegerea (sau cea indicată în cazul materialelor din culegerile de folclor). Prin aceasta, consider că am expus cât mai elocvent modul de operare cel mai optim în cazul folclorului muzical românesc, de la colectarea melodiilor de pe teren, transcrierea acestora, studierea posibilelor variante existente, realizarea unor aranjamente muzicale care să redea și să restituie sonoritățile pe care satul tradițional le-a avut în trecut și să existe o continuitate în acest sens prin promovarea acestor valori în mediul academic și nu numai. În cadrul tezei de doctorat nu am inclus toate melodiile pe care le-am cules și transcris în urma cercetărilor de teren, întrucât transcrierea reprezintă o muncă minuțioasă pentru a nota toate elementele constitutive ale liniei melodice precum ornamentațiile bogate și variațiile melodiei (caracterul colectiv), elemente ce reprezintă unele dintre caracteristicile primordiale ale folclorului muzical (pe lângă oralitate), întâlnindu-se atât în muzica instrumentală, cât și în cea vocală. Numărul total de melodii culese este nouăzeci și cinci, după cum reiese și în tabelul în care am notat localitățile cercetate, numele informatorilor, data culegerii și numărul pieselor culese de la fiecare informator.

Sigur că întreaga cercetare necesită un studiu foarte amplu asupra eventualelor variante și variații existente, atât în ceea ce privește profilul liniei melodice, cât și a textului poetic, datorită folclorului care a circulat de la o localitate la alta, proces care a existat, desigur, din vremuri străvechi, însă, în ultimul cincinal, în urma materialelor imprimate cu diverse orchestre din țară și din Banat se observă denaturări ale melodiilor și ale armonizării acestora. Chiar dacă și în trecut au existat orchestre în mediul urban care s-au ocupat de imprimările diverselor melodii dintr-un areal mai mare, acestea au fost mult mai apropiate de caracterul în care s-a interpretat în acea zonă. Probabil că mulți orchestratori consideră progresele armonice și implicit instrumentele care realizează armonizarea melodiilor tradiționale ca fiind statice, învechite, acest motiv fiind unul dintre cele care distrug frumusețea tradiționalismului românesc. De facto, însăși simplitatea prin care se interpreta la doar câteva instrumente muzicale realiza acea sonoritate distinctă, destul de străină zilelor noastre.

BIBLIOGRAFIE

1. ***, *100 melodii de jocuri din Ardeal*, culegere alcătuită sub îngrijirea Institutului de Folclor, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955;
2. ***, *200 cântece și doine*, culegere alcătuită sub îngrijirea Institutului de Folclor, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, f.d.;
3. ***, *Melodii de jocuri bănățene* culese și notate de Sava Ilici (Ilin), Casa Regională a Creației Populare Banat, Timișoara, 1964;
4. Alexandru, Tiberiu, *Folcloristică, Organologie, Muzicologie*, Editura Muzicală, București, 1978;
5. Alexandru, Tiberiu, *Muzica Populară Bănățeană, notă monografică, (cu un catalog al înregistrărilor din Arhiva de Folklore a Societății Compozitorilor Români)*, numărul 2, Editura Cercului Bănățenilor, București;
6. Baraldi, Filippo, Bonini; Bigand, Emmanuel; Pozzo, Thierry, *Measuring Aksak Rhythm and Synchronization in Transylvanian Village Music by Using Motion Capture*, în *Empirical Musicology Review*, vol. 10, nr. 4, The Ohio State University, Columbus, Statele Unite ale Americii, 2015;
7. Bartók, Béla, *A parasztzene harmóniája*, Budapesta, Ungaria, 1911;
8. Bartók, Béla; Lord, B. Albert, *Yugoslav folk music*, Volume One, State University of New York Press, New York, 1978;
9. Bartók, Béla, *Melodien der Rumänischen colinde (Weihnachtslieder)*, Editura Universal Edition A.G. Wien, Viena, 1935;
10. Bartók, Béla, *Muzica Populară Românească*, volumul I, melodii instrumentale, Editura Muzicală Grafoart, București, 2021;
11. Benade, Arthur H., *Fundamentals of Musical Acoustics*, Second, Revised Edition, Dover Publications, New York, Statele Unite ale Americii, 1990;
12. Brediceanu, Tiberiu, *Melodii populare românești din Banat*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1972;
13. Carp, Paula, *Notarea relativă a melodiilor populare pe baza integrării lor într-un sistem organic* în *Revista de folclor*, anul V, Nr. 1 – 2, București, 1960;
14. Cosma Viorel, *Figuri de lăutari*, Editura Muzicală, București, 1960;
15. Cristescu, Constanța, *Ghidul Iubitorilor de Folclor*, numărul 10, Editura Lidana, Suceava, 2020;

16. Drăgoi, Sabin, *122 Melodii Poporale din județul Caraș, îndeosebi din Valea-Almăjului culese și notate de Sabin V. Drăgoi*, editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2022;
17. Drăgoi, Sabin, *303 colinde cu text și melodie*, Ediție anastatică, Arad, 2010;
18. Dumitru, Emilian, *Brâuri din munții Banatului*, Timișoara, Sfatul popular al regiunii Banat – Casa regională a creației populare, 1966;
19. Gâscă, Nicolae, *Tratat de teoria instrumentelor*, Editura Muzicală, București, 1988;
20. László, Vikárus, *Sacru sau profan? Despre cantata lui Bartók*, Institutul Balassi - Institutul Maghiar din București, în *Observator cultural – Supliment*, nr. 820-821 (562-563) 28 aprilie-11 mai 2016;
21. Lighezan, Nicolae, *Folclor Muzical Bănățean*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., 1959;
22. Munteanu, Ion; Lațcu, Afilon, *Folclor coregrafic din Văile Timișului și Bistrei*, Centru de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Caraș-Severin, Reșița, 1971;
23. Pașcanu, Alexandru, *Despre instrumentele muzicale*, ediția a III-a, Editura Muzicală, București, 1980;
24. Pávai, István, *Bartók Béla, a népzene kutató*, în *folkMAGazin*, numărul 6 din 2007, Budapesta;
25. Pávai, István, *Hungarian Folk Dance Music of Transylvania*, Hungarian Heritage House și MMA Kiadó, Budapesta, 2020;
26. Penda, Achim, *Melodii de jocuri din Banat*, Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Timiș, 1974;
27. Roads, Curtis, *Microsound*, MIT Press, Cambridge, Massachusetts, Statele Unite ale Americii, 2001.
28. Roșca, Lucian-Emil, *Folclor instrumental din Câmpia Transilvaniei*, Editura Muzicală, București, 2006;
29. Tomi, Ioan, *Lexicon - Muzicieni din Banat - Banatul Timișean*, Ediția a II-a, Editura Eurostampa, Timișoara, 2014;
30. Ursu, Nicolae, *Cântece și jocuri din Valea Almăjului (Banat)*, Editura Muzicală, București, 1958;
31. Ursu, Nicolae, *Curs de Folclor Muzical*, ediție îngrijită și notă asupra ediției Lucian Emil Roșca, prefată Nicolae Ursu, editura David Press Print, Timișoara, 2022;
32. Szenik, Ilona, *Folclor Muzical*, Modul de studiu I, Academia de Muzică Gheorghe Dima - Cluj-Napoca.

Resurse online (webografie):

1. ***, The Editors of Encyclopaedia Britannica, *Decibel*, Encyclopedia Britannica, (accesat la 17.01.2025). <https://www.britannica.com/science/decibel>
2. Cristescu, Constanța: *O restituire exemplară*, 05.12.2008, <http://www.cimec.ro/Muzica/Cronici/ConstantaCristescu5.htm> (accesat: 06.05.2022);
3. Müller, Meinard. *Onset Detection*, în Fundamentals of Music Processing, AudioLabs, Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg, Germania, https://www.audiolabs-erlangen.de/resources/MIR/FMP/C6/C6S1_OnsetDetection.html (accesat: 12.02.2025)
4. Nat, Shapiro: *An Encyclopedia of Quotations About Music*, Garden City, New York, Statele Unite ale Americii, 1978, https://books.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=rqThBwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=Music+is+an+agreeable+harmony+for+the+honor+of+God+and+the+permissible+delights+of+the+soul.&ots=Gtcdgovt6Q&sig=H2d42iwaHaodXEyBJLjGNGIs45g&redir_esc=y#v=onepage&q=Music%20is%20an%20agreeable%20harmony%20for%20the%20honor%20of%20God%20and%20the%20permissible%20delights%20of%20the%20soul.&f=false (accesat: 11.06.2023);
5. Tan, Penny: *Revisiting the Folk Music of Hungary by Zoltán Kodály*, Hong Kong, 07.2020, <https://www.vantagemusic.org/magazine/revisiting-the-folk-music-of-hungary-by-zoltan-kodaly/> (accesat: 17.06.2024).

MINISTRY OF EDUCATION
WEST UNIVERSITY OF TIMISOARA
DOCTORAL SCHOOL OF MUSIC AND THEATER
FIELD: MUSIC

SUMMARY OF THE DOCTORAL THESIS
CONTRIBUTIONS TO THE HARMONIZATION OF BANAT
MUSICAL FOLKLORE COLLECTIONS. TYPOLOGICAL
PARTICULARITIES

Scientific leader:

Prof. univ. dr. habil. Lucian Emil Roşca

PhD candidate:

Adrian-Deneş Balla

TIMIŞOARA

2025

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	5
CHAPTER 1.	8
HISTORICAL ASPECTS OF BANAT FOLKLORE	8
1.1. Contributions to the transcription and publication of folklore.....	8
1.1.1. The model proposed by Béla Bartók.....	9
1.1.2. The model proposed by the Folklore Institute in Bucharest.....	13
1.1.3. The model proposed by Paula Carp.....	13
1.1.4. Personal contribution to outlining a musical notation model.....	15
CHAPTER 2.	19
INNOVATIVE PERSPECTIVES IN THE RESEARCH, COLLECTION, TRANSCRIPTION, AND ANALYSIS OF MUSICAL FOLKLORE	19
2.1. Centralized collection of traditional Romanian melodies and dances from Banat	19
2.2. Modern techniques for analyzing musical folklore	30
2.2.1. Waveform analysis.....	31
2.2.2. Spectral analysis.....	35
2.2.3. FFT Spectrum (Fast Fourier Transform).....	37
2.2.4. Onset detection and analysis of temporal deviations (Microtiming Deviations)	38
2.2.5. RMS analysis	40
CHAPTER 3.	42
BANAT MUSICAL FOLKLORE – STRUCTURAL CHARACTERISTICS	42
3.1. Typology and diversity in the instrumental repertoire – regional delimitations...	42
3.1.1. The Banat plain area	47
3.1.2. The Banat hill area.....	60
3.1.3. The Banat mountain area.....	65
CHAPTER 4.	71
HARMONIZATION OF TRADITIONAL MUSIC FROM BANAT	71

4.1. Cadential formulas of melodies in the Banat ethnofolkloric space.....	72
4.2. Metric-rhythmic accompaniment patterns used in the Banat ethnofolkloric space for melodies framed in the distributive and aksak systems.....	76
4.2.1. Reduced accompaniment pattern – more recent	79
4.3. The use of the third interval in traditional music from Banat – case study.....	81
CHAPTER 5.	86
REPERTOIRE ASSIMILATED FROM THE FOLKLORE OF ETHNIC GROUPS FROM BANAT AND FROM NATIONAL MUSICAL FOLKLORE.....	86
CHAPTER 6.	94
COLLECTION, TRANSCRIPTION, AND ARRANGEMENT OF MUSICAL FOLKLORE FROM BANAT	94
6.1. Corpus of melodies collected and transcribed as a result of field research	99
CHAPTER 7.	110
EVOLUTION OF MUSICAL FOLKLORE FROM BANAT	110
7.1. Case study: Stages in the development of the melodic line.....	110
7.1.1. First arrangement stage	113
7.1.2. Second arrangement stage	114
7.1.3. Third arrangement stage.....	115
CHAPTER 8.	118
MUSICAL ARRANGEMENTS AND ORCHESTRATIONS	118
8.1. Traditional musical arrangements.....	119
8.2. Musical arrangements for folklore orchestras.....	174
8.3. Choral adaptations	226
8.4. Arrangements for choir and orchestral ensemble	230
CONCLUSIONS.....	239
BIBLIOGRAPHY	241
LIST OF ILLUSTRATIONS – SOURCES	244
ANNEXES.....	248

SUMMARY

This doctoral thesis addresses both a current topic and an urgent necessity for safeguarding, given society's present perception of folklore, a perception justified by the ways in which folklore is currently being exploited. Starting from the collection of musical folklore, there are multiple ways to document the reality on the ground; I have personally chosen to use high-quality audio and video recordings, employing two devices simultaneously, as current technology allows us to carry out the transcription process of collected materials in a highly professional manner.

One of the causes of the distortion of musical folklore lies in the existing notations, which have often been created simplistically and scholastically, transcribing only the melodic skeleton without the full ornamental elements. In some cases, even the metrorhythmic formulas have been simplified. As for poetic texts, they have generally been recorded according to grammatical speech patterns, disregarding the specific dialects of subregions or localities where the materials were collected. All these factors have contributed to a growing detachment from ancestral roots, with contemporary productions of folklore music increasingly diverging from their origins, precisely due to the lack of viable source materials.

In the first chapter, I present the research methods employed by scholars, musicologists, and folklore institutes, as well as the research model I propose, thereby enriching the existing approaches to the study and transcription of musical folklore with current elements. Each symbol is exemplified and its role within the melody explained.

The second chapter introduces a prototype I have named *The Centralizer of Traditional Romanian Melodies and Dances from Banat*, envisioned as a long-term project through which I aim to document the melodic variants within the Banat folklore repertoire. In subsection 2.2, I perform a series of digital analyses on musical fragments and sounds, demonstrating the possibilities and advantages of using modern technologies in the study of musical folklore down to the micro-acoustic level. This includes the efficiency of measuring waveforms and the precise distances between notes, thereby allowing me to identify structural changes that would otherwise remain undetectable using conventional notation alone.

In Chapter Three, I classified the categories of traditional dances encountered in the Banat region according to the three major ethnographic areas plains, hills, and mountains illustrating each dance with a corresponding melody and providing a brief description, as well as the form of accompaniment (where applicable).

In order to crystallize the defining elements of Banat's musical folklore from the cadential patterns shaped by regional specificity (subchapter 4.1), to traditional accompaniment formulas (subchapter 4.2), and the use of the third interval in Banat's traditional music (subchapter 4.3). I have presented, in Chapter Four, several melodies along with the interpretations I identified in the field, both from local ensembles and audio/video sources (archival recordings).

The repertoire assimilated from the folklore of other ethnic groups in Banat, as well as from the broader Romanian musical tradition, reveals an intimate understanding of the shared structures and melodic variants that emerged through cultural exchanges with cohabiting communities. The well-documented harmonious coexistence of the diverse populations in this region of the country has long fostered such mutual influences. Consequently, Chapter Five presents a comparative analysis of melodies I have collected and others I have identified as being common to both Romanian and Bulgarian, Serbian, or Hungarian folklore.

In Chapter Six, I introduce a corpus of melodies collected and transcribed during my fieldwork, representing only a portion of the material gathered. Due to the need to structure the thesis efficiently with regard to page count, my aim to comprehensively present the targeted elements of this research, and above all, due to the meticulous process through which each musical detail must be notated—until the resulting transcription faithfully reflects the informant's performance—some of the melodies remain, at the time of this thesis's completion, in the process of transcription. These will likely form the basis of a future volume through which I intend to continue the present scientific-doctoral research. The case study in Chapter Seven presents the three possible stages of arranging a melodic line.

Chapter Eight, which holds significant weight in terms of the harmonization of the melodies I have collected and transcribed as well as those extracted from existing collections of musical folklore for further processing represents the culmination of this doctoral thesis. While the earlier chapters focused on the theoretical aspects of performance, this final chapter offers a selection of musical materials that I have harmonized and orchestrated. This component constitutes both an innovative contribution and a necessary step in the contemporary study of Banat's musical folklore.

I have chosen to include in this doctoral research the musical arrangements of a relatively limited selection of the melodies I collected, opting instead to harmonize pieces drawn from published folklore collections. I made this decision because I believe these repertoires deserve to be rediscovered by the wider public and to regain the authentic musicality that once conveyed the emotions and sentiments of past generations.

Today, we face a pressing issue regarding the authenticity of the artistic act in virtually all its forms—whether it concerns traditional music (which is now almost nonexistent), the repertoire of folklore music orchestras, or choral creations (in equal voices). In the first part of this doctoral thesis, I explained and exemplified accompaniment patterns, harmonization styles, and the instruments used in each subregion of Banat, having found that there is a lack of materials guiding how one should harmonize or accompany a melody from Banat’s folklore tradition—let alone how to create musical arrangements. Therefore, the theoretical framework laid out in the first part of the thesis would not represent a complete scientific endeavor without this final chapter, which includes the musical arrangements I have produced.

Although the thesis focuses primarily on instrumental repertoire, I have included several examples from vocal traditions as well, given the enduring and indispensable connection between the two. One must also consider that the choral movement in Banat during the first half of the 20th century constituted a defining cultural identity for the region through its numerous choirs making it clear why I believe this choral tradition, too, should be reevaluated and revitalized.

Regarding the poetic texts (in the case of vocal pieces), the research also entailed identifying and transcribing dialectal speech according to the specific linguistic traits of each locality, accurately reflecting the spoken vernacular of the region.

I regard Chapter Eight as the most significant section of this doctoral research, as it addresses several unique aspects, such as harmonization styles that are practiced only in isolated localities. The motivation behind the careful and responsible selection of materials for musical arrangement stems from a desire to highlight both the most representative and archaic melodies I have collected—those that are particularly rare as well as the condition of transcriptions found in existing folklore collections. These were often sparsely ornamented, overly simplified, or, in the case of vocal works, featured poetic texts written in standard literary Romanian, completely omitting the Banat dialect. This latter case required dialectological investigation of the localities indicated in the musical sources and, in many instances, travel to those places in order to restore the poetic texts to their authentic linguistic form.

This scientific research has undergone constant structural modification, primarily due to the continuous discoveries that emerged throughout fieldwork and the gradual accumulation of information. This dynamic nature of the study implies the necessity of further research to be conducted in the coming years. For the time being, the research I initiated prior to commencing my doctoral studies is brought to a temporary conclusion through the present doctoral thesis, which is intended as a first stage—a foundational volume that aims to reflect and explain, as

thoroughly as possible, the complexity of traditional musical creations from this region of the country.

The doctoral thesis, entitled *Contributions to the Harmonization of Banat Folklore Music Collections. Typological Particularities*, has been shaped by the evolving content developed through fieldwork, as well as the materials and information gathered directly from informants. These data had to be appropriately structured and systematized, while also requiring thorough validation of all available sources and a comparative approach. The pandemic and post-pandemic context also significantly impacted field research activities, limiting my access to certain communities, understandably due to locals' hesitancy. We remain hopeful that, over time, it will become easier to access valuable materials and recordings offered by informants, through their profoundly meaningful interpretations.

Despite these challenges, I succeeded in collecting and recording highly important materials, which I subsequently transcribed into musical notation in great detail. I have endeavored to produce the most faithful possible transcriptions of the audio and video recordings, utilizing every available method and without overlooking any structural, stylistic, interpretive, articulatory, ornamental, or tempo-related elements as rendered by the informants themselves.

A key foundational step in this research, which was partially accomplished as early as the completion of the first doctoral report, consisted in the typological classification of melodies. This was carried out in Subchapter 3.1, *Typology and Diversity in the Instrumental Repertoire – Regional Delimitations*, where all categories found in the Banat region were systematized. Such classification is imperative, as typological clarity has been lacking over the years—particularly in the lowland and hill areas. Even today, we still face challenges in clearly distinguishing between melodic categories, with ongoing confusion and overlap between dance types such as *Sorocul* and *Budaica*, *Sorocul* and *Ardeleana pe trei pași*, *Pe picior* and *Brâul*, among others.

Through this study, I was able to clearly delineate and classify these categories, offering specific descriptions for each individual dance type. I believe that this effort will help counteract the growing trend of fusion between different melodic categories, a process which, if left unaddressed, may result in the future reduction of the repertoire to only a few dance types a phenomenon already observable in current Banat folklore music performance practices.

As presented in the thesis, the project entitled *Central Archive of Traditional Romanian Melodies and Dances from Banat*, envisioned as a long-term endeavor, aims to more thoroughly address and resolve the issues currently faced in the field. It seeks to clarify and restore the

original characteristics, names, and expressive traits of each category an urgently needed process in the context of Banat folklore music, as well as in Romanian folklore studies and ethnomusicology more broadly.

Over the years in which I have collected melodies and musical folklore materials from informants through fieldwork, I have observed a significant need to update and reassess a large part of the existing knowledge on Banat folklore music. This concerns not only the accurate typological classification of melodies and the faithful transcription of collected materials a process I have been dedicated to in recent years—but also the harmonization, arrangement, and orchestration of this repertoire in a traditional manner that fully reflects the specificity of the sub-region or locality from which the material was collected (or as indicated in historical folklore collections).

Through this approach, I believe I have articulated the most effective methodology for working with Romanian folklore music: from field collection and transcription, to the study of possible melodic variants, and ultimately to the creation of musical arrangements that seek to restore and faithfully render the sonorities once characteristic of traditional village life. This process also aims to ensure continuity by promoting these cultural values within the academic environment and beyond.

Not all of the melodies I collected and transcribed during field research have been included in the doctoral thesis, as transcription is a painstaking task that involves documenting every constitutive element of the melodic line such as rich ornamentation and melodic variation (a hallmark of its collective character). These are among the defining features of musical folklore alongside orality and are found in both instrumental and vocal music. The total number of melodies collected amounts to ninety-five, as detailed in the appendix table, which includes the surveyed localities, the names of informants, the date of each collection session, and the number of pieces collected from each informant.

Naturally, the entire research effort requires an extensive comparative study of existing variants and melodic alterations, both in terms of melodic contour and poetic text, due to the way in which folklore has historically circulated from one locality to another. This process has existed since ancient times, but in recent years especially over the past five years numerous distortions have emerged in both melodies and their harmonization, particularly in recordings made by various orchestras from the Banat region and across the country.

Although orchestras have historically existed in urban environments and have engaged in recording melodies from wider geographical areas, their renditions tended to remain closer to the stylistic and expressive features of the region of origin. Today, however, many arrangers

seem to view the harmonic progressions and the instruments traditionally used to harmonize folklore melodies as outdated or static. This perception is, in fact, one of the factors that contributes to the erosion of the beauty and authenticity of Romanian traditionalism. Yet it is precisely the simplicity of traditional arrangements often realized with just a few instruments that gave rise to that unique and now increasingly unfamiliar sonority, one that modern ears rarely encounter.

BIBLIOGRAPHY

1. ***, *100 melodii de jocuri din Ardeal*, culegere alcătuită sub îngrijirea Institutului de Folclor, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955;
2. ***, *200 cântece și doine*, culegere alcătuită sub îngrijirea Institutului de Folclor, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, f.d.;
3. ***, *Melodii de jocuri bănățene* culese și notate de Sava Ilici (Ilin), Casa Regională a Creației Populare Banat, Timișoara, 1964;
4. Alexandru, Tiberiu, *Folcloristică, Organologie, Muzicologie*, Editura Muzicală, București, 1978;
5. Alexandru, Tiberiu, *Muzica Populară Bănățeană, notă monografică, (cu un catalog al înregistrărilor din Arhiva de Folklore a Societății Compozitorilor Români)*, numărul 2, Editura Cercului Bănățenilor, București;
6. Baraldi, Filippo, Bonini, Bigand, Emmanuel; Pozzo, Thierry, *Measuring Aksak Rhythm and Synchronization in Transylvanian Village Music by Using Motion Capture*, în *Empirical Musicology Review*, vol. 10, nr. 4, The Ohio State University, Columbus, Statele Unite ale Americii, 2015;
7. Bartók, Béla, *A parasztzene harmóniája*, Budapesta, Ungaria, 1911;
8. Bartók, Béla, Lord, B. Albert, *Yugoslav folk music*, Volume One, State University of New York Press, New York, 1978;
9. Bartók, Béla, *Melodien der Rumänischen colinde (Weihnachtslieder)*, Editura Universal Edition A.G. Wien, Viena, 1935;
10. Bartók, Béla, *Muzica Populară Românească*, volumul I, melodii instrumentale, Editura Muzicală Grafoart, București, 2021;
11. Benade, Arthur H., *Fundamentals of Musical Acoustics*, Second, Revised Edition, Dover Publications, New York, Statele Unite ale Americii, 1990;

12. Brediceanu, Tiberiu, *Melodii populare românești din Banat*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1972;
13. Carp, Paula, *Notarea relativă a melodiilor populare pe baza integrării lor într-un sistem organic* în Revista de folclor, anul V, Nr. 1 – 2, București, 1960;
14. Cosma Viorel, *Figuri de lăutari*, Editura Muzicală, București, 1960;
15. Cristescu, Constanța, *Ghidul Iubitorilor de Folclor*, numărul 10, Editura Lidana, Suceava, 2020;
16. Drăgoi, Sabin, *122 Melodii Poporale din județul Caraș, îndeosebi din Valea-Almăjului culese și notate de Sabin V. Drăgoi*, editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2022;
17. Drăgoi, Sabin, *303 colinde cu text și melodie*, Ediție anastatică, Arad, 2010;
18. Dumitru, Emilian, *Brâuri din munții Banatului*, Timișoara, Sfatul popular al regiunii Banat – Casa regională a creației populare, 1966;
19. Gâscă, Nicolae, *Tratat de teoria instrumentelor*, Editura Muzicală, București, 1988;
20. László, Vikárus, *Sacru sau profan? Despre cantata lui Bartók*, Institutul Balassi - Institutul Maghiar din București, în *Observator cultural – Supliment*, nr. 820-821 (562-563) 28 aprilie-11 mai 2016;
21. Lighezan, Nicolae, *Folclor Muzical Bănățean*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., 1959;
22. Munteanu, Ion; Lațcu, Afilon, *Folclor coregrafic din Văile Timișului și Bistrei*, Centru de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Caraș-Severin, Reșița, 1971;
23. Pașcanu, Alexandru, *Despre instrumentele muzicale*, ediția a III-a, Editura Muzicală, București, 1980;
24. Pávai, István, *Bartók Béla, a népzene kutatója*, în *folkMAGazin*, numărul 6 din 2007, Budapesta;
25. Pávai, István, *Hungarian Folk Dance Music of Transylvania*, Hungarian Heritage House și MMA Kiadó, Budapesta, 2020;
26. Penda, Achim, *Melodii de jocuri din Banat*, Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Timiș, 1974;
27. Roads, Curtis, *Microsound*, MIT Press, Cambridge, Massachusetts, Statele Unite ale Americii, 2001.
28. Roșca, Lucian-Emil, *Folclor instrumental din Câmpia Transilvaniei*, Editura Muzicală, București, 2006;

29. Tomi, Ioan, *Lexicon - Muzicieni din Banat - Banatul Timișean*, Ediția a II-a, Editura Eurostampa, Timișoara, 2014;
30. Ursu, Nicolae, *Cântece și jocuri din Valea Almăjului (Banat)*, Editura Muzicală, București, 1958;
31. Ursu, Nicolae, *Curs de Folclor Muzical*, ediție îngrijită și notă asupra ediției Lucian Emil Roșca, prefață Nicolae Ursu, editura David Press Print, Timișoara, 2022;
32. Szenik, Ilona, *Folclor Muzical*, Modul de studiu I, Academia de Muzică Gheorghe Dima - Cluj-Napoca.

Online resources (Webography):

1. ***, The Editors of Encyclopaedia Britannica, *Decibel*, Encyclopedia Britannica, (accessed: January 17, 2025). <https://www.britannica.com/science/decibel>
2. Cristescu, Constanța: *O restituire exemplară*, 05.12.2008, <http://www.cimec.ro/Muzica/Cronici/ConstantaCristescu5.htm> (accessed: May 06, 2022);
3. Müller, Meinard. *Onset Detection*, în Fundamentals of Music Processing, AudioLabs, Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg, Germania, https://www.audiolabs-erlangen.de/resources/MIR/FMP/C6/C6S1_OnsetDetection.html (accessed: February 12, 2025)
4. Nat, Shapiro: *An Encyclopedia of Quotations About Music*, Garden City, New York, Statele Unite ale Americii, 1978, https://books.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=rqThBwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=Music+is+an+agreeable+harmony+for+the+honor+of+God+and+the+permissible+delights+of+the+soul.&ots=Gtcdgovt6Q&sig=H2d42iwaHaodXEyBJLjGNIGIs45g&redir_esc=y#v=onepage&q=Music%20is%20an%20agreeable%20harmony%20for%20the%20honor%20of%20God%20and%20the%20permissible%20delights%20of%20the%20soul.&f=false (accessed: June 11, 2023);
5. Tan, Penny: *Revisiting the Folk Music of Hungary by Zoltán Kodály*, Hong Kong, 07.2020, <https://www.vantagemusic.org/magazine/revisiting-the-folk-music-of-hungary-by-zoltan-kodaly/> (accessed: June 17, 2024).